

*Библиотека
за етене*

Ги дьо Мопасан

ПО ВОДАТА

ФРЕНСКИ ИСТОРИИ

Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Ги дьо Мопасан. ПО ВОДАТА. ФРЕНСКИ ИСТОРИИ.
256 стр. / Поредица БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ
Превод: Димитър Симидов, Ц. Ц. Добруджалиев,
Надежда Бакалова

В този сборник са събрани няколко емблематични произведения на Мопасан от различни творчески периоди, които смело могат да се нарекат типично френски истории. Романът „По водата“ е отпечатан за първи път в списание „Литература и изкуство“ в началото на 1888 година, а в края ѝ е издаден в отделна книга, в която се разкрива една съвсем различна черта от характера и творчеството на Мопасан – на страстен почитател на гребането и пътешествията по вода. Героят от „Господин Паран“ пък е типичен парижки еснаф, чийто живот е отровен от нетърпимия характер на жена му и от подозренията за това, кой всъщност е бащата на Паран-младши. Мопасан гради образите на героите си с изключителна достоверност и запомняща се изразност, а правдоподобното изображение на околния свят, в който присъстват едновременно и прекрасното, и грозното, превръщат всяка негова творба в истинско духовно търсене.

***За поръчки на книги от сайта www.paritetbg.com
отстъпка 20 %.***

Предпечатна подготовка Паритет ООД

*Всички права са защитени. Никаква част от тази книга
не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма
без писменото разрешение на притежателя
на авторските права.*

ISBN 978-619-153-424-1

Съдържание

По водата (роман)

превод Димитър Симилов / 9

Господин Паран

превод Ц. Ц. Добруджалиев / 151

Престъплението,

което чичо Бонифас разкри

превод Ц. Ц. Добруджалиев / 209

Щастието

превод Ц. Ц. Добруджалиев / 219

Очакването

превод Ц. Ц. Добруджалиев / 229

Боател

превод Надежда Бакалова / 239

ИЗДАДЕНИ В „БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ“

1. **Александър Куприн** – ДУЕЛ
2. **Александър Дюма** – КАВАЛЕРЪТ Д'АРМАНТАЛ
3. **Приказки от цял свят** – ЧУДНА ОГЪРЛИЦА
4. **Александър Куприн** – БЯЛАТА АКАЦИЯ, разкази
5. **Майн Рид** – КВАРТЕРОНКАТА
6. **Януш Корчак** – КРАЛ МАТИУШ ПЪРВИ
7. **Лев Толстой** – СЕВАСТОПОЛСКИ РАЗКАЗИ.
ХАДЖИ МУРАТ, повести
8. **Иван Тургенев** – ПРОЛЕТНИ ВОДИ. АСЯ, повести
9. **Йенс Петер Якобсен** – НИЛС ЛЮНЕ
10. **Оноре дьо Балзак** – ЕДНА ТЪМНА АФЕРА
11. **Сигрид Унсет** – СЪРЦЕТО НА ЙЕНИ
12. **Джек Лондон** – ЗВЕЗДЕН СКИТНИК ИЛИ
УСМИРИТЕЛНА РИЗА
13. **Антон Чехов** – ЖИВОТЪТ Е ПРЕКРАСЕН!, разкази
14. **Фьодор М. Достоевски** – ИГРАЧЪТ НА РУЛЕТКА
15. **Велики руски драматурзи** – **Н. Гогол**, РЕВИЗОР; **А. Н. Островски**, ПРАВДАТА Е ДОБРО, НО
ЩАСТИЕТО Е ПО-ДОБРО, пиеси
16. **Алексей Толстой** – УСОЙНИЦА; МИШУКА
НАЛИМОВ; ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА РАЗТЪОГИН;
АРХИП, повести и разкази
17. **Александър Пушкин** – КАПИТАНСКАТА
ДЪЩЕРЯ; ДУБРОВСКИ, повести
18. **Артър Конан Дойл** – НЕ САМО ШЕРЛОК ХОЛМС,
разкази
19. **Майн Рид** – ЛОВЦИ НА РАСТЕНИЯ
20. **Дж. Бърнард Шоу** – КАНДИДА; ПИГМАЛИОН,
пиеси
21. **Лев Толстой** – КРОЙЦЕРОВА СОНАТА; ДЯВОЛ,
повести
22. **Ал. Куприн**, ЯМА; **Л. Толстой**, ОТЕЦ СЕРГИЙ –
БЪДИ МОЯ! ПОРОЧНИ СТРАСТИ, повести
23. **Иван Тургенев; Фьодор Достоевски; Антон Чехов;**
Иван Бунин; Александър Грин; Михаил Булгаков;
Андрей Платонов – ЗА ЛЮБОВТА, разкази
24. **Джеймс Оливър Кърууд** – КАЗАН, роман
25. **Ги дьо Мопасан** – ПО ВОДАТА. Френски истории

Ги дьо Мопасан (1850 – 1893)

Анри Рене Албер Ги дьо Мопасан е роден в Нормандия на 5 август 1850 година. Произхожда от обеднял аристократичен род. Баща му, Гюстав дьо Мопасан (1821 – 1899), през 1840 година се жени за приятелката си от детинство Лор Льо Поатвен (1821 – 1903), потомка на стар нормандска буржоазен род, е принуден да започне работа като борсов брокер в Париж. Неговият лекомислен нрав няма почти нищо общо с характера на жена му, която е съсредоточена и разсъдлива. След раждането на втория им син – Ерве (1856 – 1889), родителите на Мопасан се разделят, а майка им заедно с тях двамата се премества в собствената си вила Верги, в Етрета.

Детските години на Мопасан преминават в Нормандия, където е свободен да тича из поляните и горите, да се катери по

крайбрежните скали, да ходи с рибарите за риба в морето, научава се и сам да я лови, познава всички местни забележителности и обичаи и овладява до съвършенство нормандския диалект. Оpozнава отблизо бита и живота на дребните фермери, на селяните, рибарите и моряците. Когато момчето става на тринадесет години, майка му го изпраща да учи в духовната семинария в градчето Ивето. Строга дисциплина не допада на младия Ги. Той неведнъж бяга, бунтува се и върши пакости. Накрая го заключват.

През 1866 година майка му го записва в лицей в Руан. Това също е затворено учебно заведение, но тук той има повече свобода и никой не го преследва за това, че пише стихове. На 19 години Мопасан завършва руанския лицей и се записва в юридическия факултет в Кан. През лятото на 1870 година избухва Френско-пруската война и той е призован в армията. Участва в походите, намира се в обсадения Париж, отначало във форт Венсен, а после е преместен в Главното интендантство. След войната, последвана от икономическа криза, материалното положение на всички все повече се влошава. От 1872 година почти до края на 1878 година Мопасан е на служба в Морското министерство, а животът му е почти сиромашки. Едва свързва двата края, и то само защото получава малка помощ от баща си. Мопасан мрази службата в Морското министерство и го нарича свой „затвор“. Много от новелите му представят мрачните впечатления от тази служба. Благодарение на ходатайствата на Флобер, през декември 1878 година Мопасан успява да се премести в Министерство на народното образование, където работи до края на 1880 г., а след успеха на „Лоената топка“ излиза за половин година в болнични.

През 70-те години Мопасан посвещава цялото си свободно време на двете си страсти – спортното гребане и литературата. През лятото живее в околностите на Париж и става в ранни зори, за да се разхожда с лодка по Сена; в десет сутринта е на работа,

а вечер – отново на реката. Поезията на реката, нощните мъгли над Сена, нейните сенчести зелени брегове, конните надбягвания, риболовът, любовните авантюри и целият безгрижен бит на гребците – всичко това е широко отразено в новелите на Мопасан. „Прасе такова! Непрекъснато си с жени!“ – мъмри го Флобер, с когото се виждат доста често. Все пак свободното си от работа, спортно гребане и флиртове време, Мопасан посвещава на литературата. „Цели седем години пишех стихове, повести, новели, написах дори една отвратителна драма“ – спомня си той. Биографите му са пресметнали, че само през 1885 година Мопасан е написал 1500 печатни страници. Подобно нещо не е успявал да направи нито Балзак, нито Дикенс, нито дори Дюма-баща.

Напрегнатата творческа работа сериозно разклаща здравето на Мопасан. Наследствено обременен, още през 70-те години той се оплаква от проблеми с очите. През втората половина на 80-те години поради непрекъснатата и все по-голяма преумора, здравето на писателя рязко се влошава. Той постоянно страда от главоболие, а проблемите с очите прогресират. Нуждата да си почине от парижкия шум и всички връзки, да остане напълно сам, кара Мопасан през зимата на 1885-1886 година да си купи малка яхта, която нарича „Бел ами“. С нея той плава в Средиземно море, покрай бреговете на Франция, а през януари 1888 година си купува друга, по-голяма яхта, която нарича със същото име.

През ноември 1889 година умира братът на Мопасан Ерве, който преди това губи разсъдъка си. Неговата смърт смазва писателя. Изглежда че от времето, когато психиката на брат му се разстройва, него го завладява предчувствието за същия край, и той с отчаяние се убеждава, че е невъзможно да подобри здравословното си състояние. През последните две години от съзнателния си живот Мопасан преживява мъчително загубата на предишната си работоспособност. През 1891 година творческата му дейност угасва окончателно. През август същата година

той се среща с поета Огюст Доршен и му дава ръкописа на новия си роман, като му казва: „ – Това са първите петдесет страници от романа ми „Анжелюс“. От една година насам не мога да напиша нито ред повече. Ако до три месеца не свърша тази книга, ще сложа край на живота си!“ Той така и не успява да напише повече от въпросните петдесет страници. Жадните за сензации вестници без никаква милост вдигат шум до небесата. В един от тях писателят вижда заглавие: „Здравето на г-н Мопасан се влошава, предстои му да влезе в психиатрична клиника“.

На 1 януари 1892 година, Мопасан гостува на майка си, която живее във вилата близо до Кан. Там го обзема лудост, и когато се прибира, през нощта, в пристъп на безумие, писателят си нанася дълбока рана с нож в гърлото.

Първият биограф на Мопасан, Алберт Лумброзо запазва един трогателен разказ за надеждата на приятелите на писателя да му върнат съзнанието: „Те си помислиха, че гледката на любимата му яхта може би ще пробуди угасналата му памет и ще стресне съзнанието му, толкова ясно някога, а сега вече изчезнало. Поведоха нещастника към брега – с вързани ръце, стегнат в усмирителна риза. „Бел Ами“ леко се полюшваше в морето... Синьото небе, ясният въздух, изящните очертания на любимата яхта – всичко това сякаш го успокои... Погледът му омекна... Той дълго гледа с меланхолия и с нежност в очите своя кораб... Устните му помръднаха, но не продумаха нито дума. Отведоха го. На няколко пъти той се обърна да погледне „Бел Ами“. И очите на всички, които бяха около Ги, се напълниха със сълзи“.

На 7 януари 1892 година Мопасан е настанен в психиатрична клиника в Париж. Умира на 6 юли 1893 година.

По водата

Романът „По водата“ е отпечатан за първи път в списание „Литература и изкуство“ на 1 февруари, 1 март и 1 април 1888 година. По-късно през същата година е издаден в отделна книга от издателство „Морпон и Фламарион“ с илюстрации от Риу, като Мопасан дописва още един епизод в нея, наречен „Сен Тропе, 12 април“.

Яхтата си Мопасан закупува през зимата на 1885 – 1886 година и я нарича „Бел Ами“. Скоро след това, по препоръка на своя приятел капитан Матърс, наема моряк на име Бернар, който става капитан на яхтата, втори моряк е нает през октомври 1886 г, той се казва Ремон, а през април 1888 г. екипажът на „Бел Ами“ е допълнен с още един юнга. Мопасан не е доволен от покупката на „Бел Ами“ и през януари 1888 г. купува друга, по-голяма яхта в Марсилия, която нарича със същото име.

Този дневник не съдържа никаква история, никакво интересно приключение. Понеже миналата година направих една разходка по средиземноморското крайбрежие, за развлечение пишех всеки ден това, което виждах и мислех.

В края на краищата аз видях само слънце, облаци и скали – не бих могъл да разкажа за друго – но мислих повече, както мисли човекът, когато вълните го люлеят, приспиват и носят...

1888 г.

6 април

Слях дълбоко, когато хазяинът ми Бернар хвърли пясък по прозореца. Отворих го и в лицето, в гърдите, чак до душата ми лъхна студеният и приятен полъх на нощта. Небето беше бистро и синкаво, оживено от трепетния огън на звездите.

Морякът, изправен до стената, каза:

- Хубаво време, господине.
- Какъв е вятърът?
- Откъм сушата.
- Добре, сега идвам.

След половин час слязох с големи стъпки към крайбрежието. Хоризонтът започваше да бледнее, аз погледнах в далечината, зад залива Дезанж, светлините на Ница, а по-далеч въртящият се фар Вилфранш.

Пред мен се показа неясно в прояснената дрезгавина Антиб, със своите две кули, изправени над града, построен във вид на конус, затворен от старите стени на Вобан.

По улицата имаше няколко мъже и няколко кучета, също и работници, които ставаха. В пристанището се забелязваше само лекото люлеене на дългите едномачтови кораби и се чуваше едва уловимото плискане на водата. Понякога се чуваше шум от изопване на въжета или от триене на лодка край някой кораб. Корабите, камъните, даже и сушата сякаш спяха под златния прах на небосвода и под окото на малкия фар, който, изправен над вълнолома, бдеше над своето малко пристанище.

В далечината, срещу корабостроителницата на Ардуен, забелязах една светлина, усетих движение, дочух гласове. Чакаха ме. „Бел Ами“ бе готов за тръгване.

Слязох в салона, осветен от две свещи, окачени и люлеещи се като компаси над канапетата, които през нощта служеха за легла. Облякох дрехата си от животинска кожа, сложих на главата си един топъл каскет и се качих на кувертата. Предпазните корабни въжета вече бяха разхлабени и двамата мъже, теглейки синджира, поведоха яхтата с носа към котвата. После изпгнаха голямото платно, което се издигна бавно с едно монотонно скърцане на скрипците и мачтата. То се издигаше, широко и бледо сред нощта, като скриваше небето и звездите, вече раздвижено от подухването на вятъра.

А той идваше сух и студен откъм планината, която още не се виждаше, но се чувстваше, че е покрита със

сняг. Този вятър бе твърде слаб, едва събуден, нерешителен, пресеклив.

Сега вече хората вдигнаха котвата, аз хванах кормилото и корабът, подобен на голям призрак, се плъзна по спокойната вода.

За да излезем от пристанището, трябваше да лъкатушим между заспалите лодки и кораби. Отивахме от единия кей до другия, полека, влачейки нашата къса и кръгла спасителна лодка, която ни следваше, както едно току-що излюпено пате следва някой лебед.

Щом се намерихме в прохода между вълнолома и четвъртитото укрепление, яхтата засили хода си, оживи се, сякаш някаква радост я обзе. Тя затанцува върху вълните, леки, безбройни и ниски, подвижни бразди сред една безкрайна равнина. Тя усещаше живота на морето, след като излезе от мъртвата вода на пристанището.

Понеже морето бе спокойно, аз се отправих между стените на града и знака за опасно място, който се наричаше „Петстотин франка“ и който показваше големия проход, после, като оставих вятъра да бие отзад, потеглих, за да заобиколя носа.

Зазоряваше се, звездите гаснеха, фарът на Вилфранш затвори за последен път своето въртящо се око и аз забелязах в далечното небе, над Ница, която още не се виждаше, странни и розови светлини – това бяха глетчерите на Алпите, чиито върхове бяха пламнали от зората.

Предадох кормилото на Бернар, за да погледам този изгрев на слънцето. Вятърът, който сега бе

по-студен, ни караше да се носим по-бързо по трепещите морави вълни.

Една камбана започна да звъни, като хвърляше във вятъра своите три звука на утринната молитва. Защо камбанният звън изглежда по-весел при изгрев слънце и по-тежък, когато пада нощта? Обичам този студен и лек утринен час, когато човек още спи, а земята вече се събужда. Въздухът е пълен с тайнствени тръпки, каквито не познават ония, които се излежават в кревата. Човек диша, пие, вижда как се възражда животът, материалният живот на света, животът, който спохожда звездите и чиято тайна представлява нашето безкрайно безпокойство.

Раймонд каза:

– Скоро ще имаме източен вятър.

Бернар отговори:

– По вярвам, че ще задуха западен.

Бернар, собственикът на яхтата, е слаб, гъвкав, забележително чист, грижлив и предпазлив човек. Обрасъл с брада до очите, погледът му е добър, гласът му също е добър. Той е предан и откровен човек. Но всичко в морето го тревожи: внезапно срещнатата по-голяма вълна, която показва, че в открито море има вятър, облакът, прострян над Естрел, който показва северозападен вятър, дори покачването на барометъра, понеже това може да означава някоя буря от изток. Великолепен моряк обаче, той наглежда постоянно всичко и е до такава степен чист, че търка медните части на кораба, щом капне върху тях капка вода.

Раймонд, неговият шурей, е силен момък, мургав и мустакат, неуморим и смел, също така откровен и

предан като зет си, но не така подвижен и нервен, по-спокоен, по-примирен пред изненадите и измененията на морето.

Бернар, Раймонд и барометърът понякога бяха в несъгласие и ми играеха по някоя забавна комедия с три действащи лица, от които нямото бе най-добре осведомено.

– Дявол да го вземе, господине, движим се добре – каза Бернар.

Наистина, бяхме минали залива Салис, преминавахме Ла Гаруп и се приближавахме до нос Гро, една плоска и ниска скала, простряна до нивото на вълните.

Сега се показва цялата алпийска верига, страшна вълна, която заплашва морето, вълна от гранит, увенчана със сняг, на която всички върхове приличаха на избликнала, неподвижна и замръзнала пяна.

Но ето че, след като обиколихме нос Антиб, ние открихме Леренските острови, а далече зад тях – неравната планинска верига на Естрел. Естрел е декорът на Кан, великолепна планина, сякаш взета от някой паметник, така синкава и изрязана с кокетна и все пак артистична фантазия, изрисувана с акварел върху театралното небе от един учтив творец, за да послужи за модел на алпийските пейзажисти или за предмет на възхищение от страна на разни охтичави и безделни височества.

На всеки час през деня Естрел променя гледката си и очарова очите на хайлайфа.